

Matthaeus Volland Hans Jebesen

Collegii Logici Disputatio X. De Syllogismis, Modali, Exponibili, Composito, Et Imperfectis Argumentandi Formis

Rostochii: Kilius, 1642

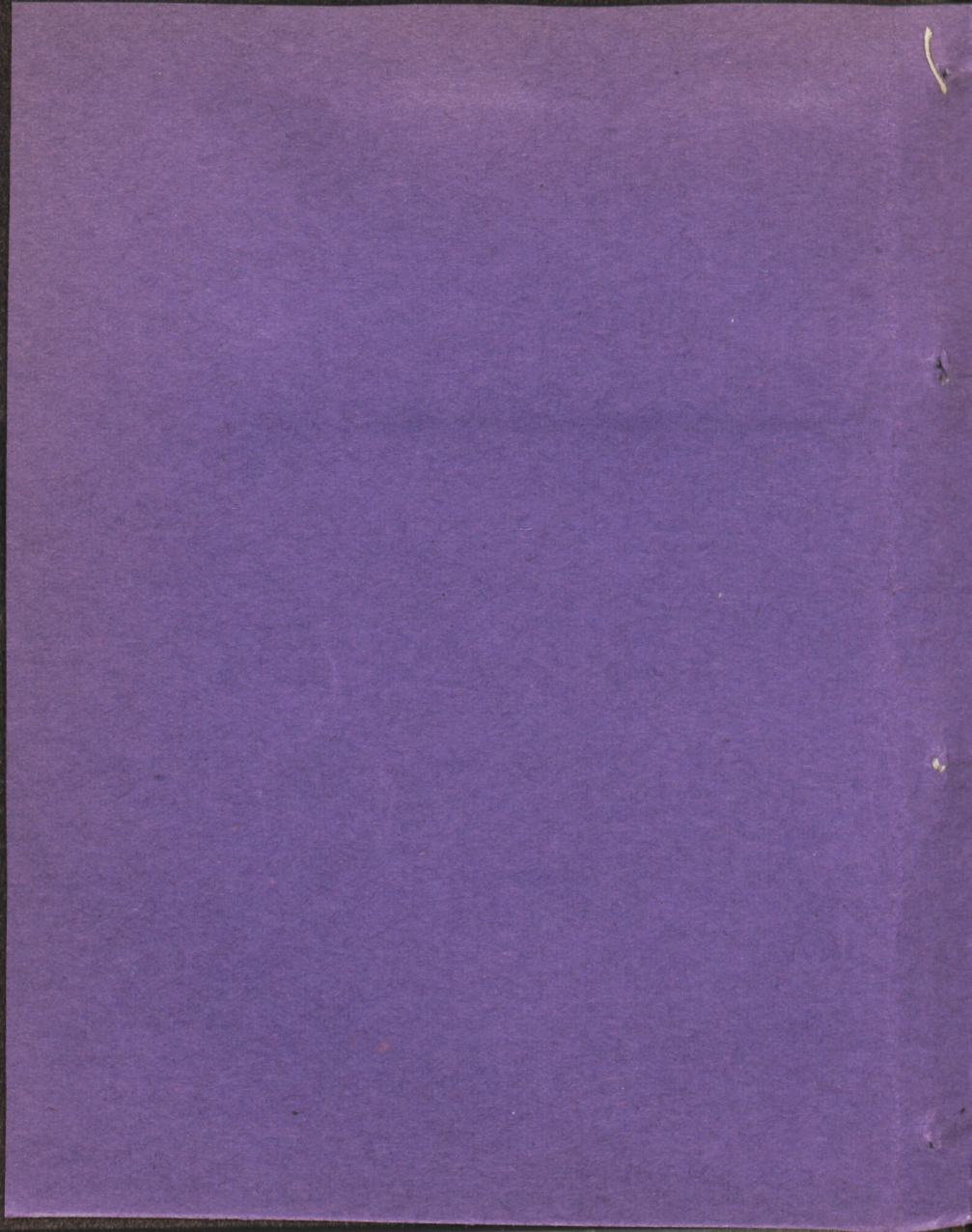
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729609138>

Druck Freier  Zugang



Ru. phil. 1642

Voland, Matthias,
Collegii logici disputatio
2-11



כ"ש ש"מ
COLLEGII LOGICI
Disputatio X.

7

De
**SYLLOGISMIS, MO-
DALI, EXPONIBILI, COM-
POSITO, ET IMPERFECTIS**
ARGUMENTANDI FORMIS.

Quam

PERMISSU

Amplissimæ Facultatis Philosophicæ
In Alma Rosarum.

SUB PRÆSIDIO

M. MATTHÆI VOLAND,

Mœno-Francofurtani S. S. Theol.

Studioſi,

Præstantissimis & literatissimis suis Dominis

Collegis ventilandam proponit

JOHANNES EISEN / Sonderbur-
genſis Holſatus.

Ad diem 20. Augusti.

— (o) —

R O S T O C H I I,

Literis NICOLAI KILII *Academ: Typogr.*

ANNO M. DC. XLII.

COLLEGIUM SOCIETATIS

Disputatio X.

SYLLOGISMUS
DALL EXPOSITIONE COM-

POSITO ET INTERFECTO
ARGUMENTANDI FORMIS

Abolitione, aculeas Philosophice

M. MATTHIAS VON AND

Professorem

JOHANNES

ROSTOCK



Collegii Logici

DISPUTATIO X.

De

SYLLOGISMIS, MODALI, EX-
PONIBILI, COMPOSITO, ET IMPER-
FECTIS ARGUMENTANDI FORMIS.

THESIS I.



IN præcedenti Disputatione de
Syllogismo simplici actum est, restat, ut
quod promissimus de Syllogismis, Modali, Ex-
ponibili, Composito & imperfectis argumen-
tandi formis aliquid dicamus.

II. Primò autem aliquid de Modali Syllo-
gismo dicturi sumus.

III. Est verò Modalis Syllogismus, qui constat ex propositioni-
bus modalibus legitime dispositis. ut e. g.

Omnis ignis necessariò est calidus.

Omnis flamma est ignis,

E. Omnis flamma necessariò est calida.

Hic Syllogismus est modalis, quia constat ex propositionibus mo-
dalibus. Major enim propositio & conclusio sunt enunciationes
modales, est etiam híc legitima dispositio, quia particula modalis
in conclusione cum eo termino repetitur, cui apposita erat in ma-
jore propositione.

IV. Legitima autem dispositio est in hujusmodi Syllogismis,
cum non peccant contra aliquam regulam vel generalem vel spe-
cialem Syllogisticam, ut e. g. in hoc Syllogismo non est legitima
dispositio, cum dicitur:

A

Necessè

*Neceſſe eſt nullum Grammaticum eſſe quadrupedens.
Contingit omnem hominem eſſe Grammaticum.
E. Neceſſe eſt nullum hominem eſſe quadrupedem.*

Peccat enim hic Syllogismus contra regulam formaliſ conſequentia, quod non debeant eſſe plures nec pauciores termini in Syllogismo quàm tres; Siquidem quatuor hic cernere licet terminos, quod patet, ſi Syllogismus hic in caſibus obliquis propoſitus reſolvatur in ſuos caſus rectos hoc modo:

*Nullus Grammaticus neceſſariò eſt quadrupes,
Omnis homo contingenter eſt Grammaticus,
E. Nullus homo neceſſariò eſt quadrupes.*

Nunc ſatis apparet Numerus quaternarius terminorum in hoc Syllogismo. 1. eſt Grammaticus. 2. Contingenter eſſe Grammaticum. 3. Homo. 4. Neceſſariò eſſe quadrupedem: Idem etiã de ſimilibus ſyllogiſmſ iudicium eſt ferendum.

IV. Syllogismus Modalis eſt vel purus vel mixtus.

V. Purus modalis eſt, qui conſtat ex puris propoſitionibus modalibus, ut:

*Qui contingenter eſt doctus, eſt neceſſariò homo.
Qui contingenter eſt doctus, eſt neceſſariò rationalis
E. Quidam qui eſt neceſſariò rationalis, eſt neceſſariò homo.*

Simile exemplum eſt, cum talis Syllogismus proponitur, ut:

Quicumque contingenter eſt doctus, contingenter eſt virtuoſus. (Philoſophus,

*Quicumque contingenter eſt doctus, contingenter eſt
E. Quidam qui contingenter eſt Philoſophus, contingenter eſt virtuoſus.*

VI. Mixtus verò Modalis eſt, qui habet propoſitiones diverſi generis, vel: cujus propoſitiones non omnes ſunt modales, ut:

Omnis homo neceſſariò habet caput.

Quoddam animal eſt homo,

E. Quoddam animal neceſſariò habet caput.

His

Hic Syllogismus est modalis mixtus: habet enim duas enunciationes modales, videlicet majorem Propositionem & Conclusionem, & unam absolutam, nempe minorem.

VII. Syllogismus est insuper vel primario vel secundo modalis: De primario Modali nunc agimus, de secundo Modali, qui est Exponibilis, post considerationem Modalis dicemus.

IX. Notæ de Syllogismo Modali observandæ sunt hæc.

IX. 1. Not. Omnis syllogismus modalis compositus est reducendus ad modalem divisum, vel quod idem est: Omnis syllogismus modalis constans ex propositionibus modalibus obliquis revocari debet ad enunciationes in casibus rectis propositas, ut ita perspicuum iudicium logicum de eo institui queat. Sic hic syllogismus, qui sequitur, non statim primo intuitu manifestat vitium suum, nisi resolvatur in casus rectos, ut:

Contingit omne currens esse hominem.

Contingit omne rationale currere.

E. Contingit omne rationale esse hominem.

Resolvitur verò ita in casus suos rectos:

Omne currens contingenter est homo.

Omne rationale contingenter currit.

E. Omne rationale contingenter est homo.

hic nunc vides quatuor terminos. 1. est \varnothing currere, absolute possitum. 2. Contingenter currere. 3. est contingenter esse hominem.

4. \varnothing rationale.

X. Not. 2. In examine horum Syllogismorum modus prædicato est apponendus, prout monet Excellentiss. Vir Dannhawer: in *Epitome Dialecticæ*: p. 135.

XI. Modum autem ad prædicatum referri debere probatur. 1. Ex conversione, quâ modus unâ cum prædicato in locum subjecti transponi debet, si legitima debeat fieri conversio: Exinde nunc struo argumentum tale. Quicquid transponitur legitimâ institutâ conversione in locum Subjecti, illud antea pertinebat ad prædicatum, sed modus legitimâ institutâ conversione transponitur in locum Subjecti. E. Majoris veritas patet ex definitione conversio-

A 2

nis,

nis, quæ dicitur esse transpositio terminorum: Minor probatur hoc exemplo, ut: Omnis homo contingenter est Philosophus. Optimè converto hanc propositionem, si modus referatur ad prædicatum, & convertatur ita: Quidam qui contingenter est Philosophus, est homo: Sin verò ad subjectum referam, pessima erit conversio, hoc modo: Quidam Philosophus contingenter est homo. 2. probatur ex communi hac Logicorum regula: Quicquid exprimit rationem inhærentiæ prædicati ad Subjectum, illud refertur debet ad prædicatum: i.e. Quicquid dicit, quâ ratione prædicatum Subjecto suo conveniat vel non conveniat, illud pertinet ad prædicatum: Subsumo; Modi expriment rationem inhærentiæ prædicati ad Subjectum. Minor debet probari, quam probatio inductione exemplorum, ut: Homo necessario est animal. Hæc propositio est modalis, & modus exprimit rationem inhærentiæ prædicati ad Subjectum suum, dicit enim, quod Prædicatum hoc (animal) Subjecto suo (homin) conveniat non contingenter sed necessario. Et sic in omnibus modalibus enunciationibus res sese habet. 3. probatio desumitur ex syllogismis legitimis, ut:

Omnis homo est contingenter doctus.

Petrus est homo.

E. Petrus contingenter est doctus.

Similis Syllogismus est hic:

Omnis equus necessario est hinnibilis.

Bucephalus est equus.

E. Bucephalus necessario est hinnibilis.

4. probamus ex vitiosis Syllogismis, ut: e. g.

Omnis Philosophus est homo.

Contingit Aristotelem esse philosophum.

E. Contingit Aristotelem esse hominem.

De hoc Syllogismo facile dicere possumus, quid vitii habeat, si particula modalis referatur ad prædicatum. Nam tunc quinque termini apparebunt. 1. est Philosophus 2. contingenter esse Philosophum. 3. homo. 4. contingenter esse hominem. 5. Aristoteles 5. Ratio, qua probari hæc potest sententia, desumi potest ex modis possibili

sibili & impossibili, qui modi in resolutione modalium enun-
 ciationum utiq; ad prædicatum pertinent, ut: *Impossibile est Buce-*
phalum esse hominem. Resolvitur hæc præpositio ita, *Bucephalus*
non potest esse homo. *Bucephalus est* subjectum, quia est id, de quo
 aliquid dicitur, videlicet *non posse esse hominem.* Sic hæc quoq;
 propositio resolvitur, utpote: *Possibile est hominem esse doctum,*
 in istam: *Homo potest esse doctus,* ubi sanè *homo* erit Subjectum, quia
 de eo aliquid dicitur, *posse esse doctum* est prædicatum, quia dici-
 tur de aliquo, videlicet *homine.*

XII. 3. Not. Syllogismi modales non differunt specie, ab
 absolutis: Quare etiam hic non sunt fabricanda nova præcepta
 & regulæ, juxta quas hi Syllogismi examinentur, sed retinendi
 sunt generales canones, ut & speciales, de quibus in disputatione
 præcedenti dictum est, etiam in examine horum Syllogismorum.
 Nam etiam hi Syllogismi, in quibus quatuor termini, aut qui
 constant ex puris particularibus vel ex puris negativis, vel in qui-
 bus in prima figura minor propositio est negans &c: rejiciun-
 tur, ut:

Impossibile est hominem esse leonem.

Impossibile est quoddam rugibile esse hominem.

E. Impossibile est quoddam rugibile esse leonem.

Hic Syllogismus vitiosus est, quia quatuor habet terminos, quod
 luce meridianâ clariùs elucescit, si redigatur in propositiones re-
 ctas, hoc modo:

Homo est ἀδύνατος leo.

Quoddam rugibile est ἀδύνατος homo.

E. Quoddam rugibile est ἀδύνατος leo.

Primus enim terminus in hoc Syllogismo est homo. 2. esse ἀδύνα-
 τος hominem. 3. esse ἀδύνατος vel impossibiliter leonem. 4. est π
 rugibile.

XIII. 4. Not. Nullus discursus in quo idem terminus semel
 absolute, semel modificatè ponitur, legitimus est in forma; ratio
 hujus notæ est, quia aliàs quatuor vel quinq; termini hinc oriun-
 tur e. g.

Omnis doctus est homo.

Contingit Petrum esse doctum.

E. Contingit Petrum esse hominem.

Hic Syllogismus dignus est qui rejiciatur: Nam in eo terminus *doctus* in majore ponitur absolute, in minore in modificate ponitur, hinc etiam quinque termini sunt in hoc discursu. 1. est doctum esse. 2. Contingenter esse, doctum. 3. homo. 4. contingenter esse hominem. 5. est Petrus.

XIV. 5. Not. Cujusque termini particula modalis ibi est repetenda, ubi ipse repetitur terminus, ut e. g.

Omne animal possibile est esse album,

Omnis homo est animal,

E. Omnis homo est albus.

Hic discursus peccat in eo, quia terminus major habet adjunctum modum, qui non repetitur in conclusione, ubi idem ponitur terminus, cui appositus erat in majore propositione: Quare etiam quatuor termini in hoc syllogismo sunt, prout patet inspicienti.

XV. 6. Not. Modus impossibile, cum resolvitur, facit negantem propositionem, ut:

Impossibile est hominem esse equum.

Impossibile est Bucephalum esse hominem.

E. Impossibile est Bucephalum esse equum.

Hic Syllogismus, cum resolvitur, est ex puris negativis hoc modo:

Homo non potest esse equus.

Bucephalus non potest esse homo,

E. Bucephalus non potest esse equus.

XVI. 7. Not. In minore propositione non potest apponi prædicato formalis aliquis modus, si major existat sine modo. Hinc atro carbone notandus est hic discursus, qui sequitur:

Qui est Imperator Romanus, est homo.

Ferdinandus est contingenter Imperator Romanus,

E. Ferdinandus contingenter est homo.

Simili

Simili laborat morbo etiam hic syllogismus.

Papa est homo.

Urbanus est contingenter Papa.

E. Urbanus contingenter est homo.

Hic syllogismus modò positus meritò à nobis rejicitur, quia minor propositio formaliter modificata est, majore existente sine modo. Hinc etiam quinque termini sunt in eo, uti apparent pensitanti, peccat enim contra *Notam 4. in thesi 13.* positam. Tantum de Syllogismo Modali dictum esto, pergo ad syllogismum exponibilem.

DE SYLLOGISMO EXPONIBILI.

XVII. Syllogismus exponibilis est, qui constat ex enunciationibus exponibilibus. Qui igitur rectè de Syllogismis hisce sentire vult, naturam propositionum exponibilium cognitam probe perspectamq; habeat necessum est.

XIX. Syllogismus exponibilis est vel purus vel mixtus.

XIX. Syllogismus exponibilis purus est, qui constat ex puris propositionibus exponibilibus, ut e. g.

*CHRISTUS secundum humanam naturam fuit
mortalis.*

CHRISTUS secundum divinam naturam est aternus.

*E. Quidam qui secundum divinam naturam est aternus,
secundum humanam naturam fuit
mortalis.*

Item.:

Homo quàm rationalis est risibilis.

Homo quàm rationalis est disciplina capax.

*E. Quidam qui est discipline capax, quàm rationalis,
est risibilis quàm rationalis.*

XX. Mixtus exponibilis Syllogismus est, cujus propositiones non omnes sunt exponibiles, ut:

Canis solus latrat.

Quoddam animal est canis

E. Quoddam animal solum latrat.

XXI. Syllo-

XXI. Syllogismus exponibilis insuper est vel exclusivus, vel exceptivus, vel reduplicativus, vel comparativus.

XXII. Exclusivus, qui constat ex propositionibus exclusivis, ut:

Qui solus est noster Redemptor, est solus noster Mediator.
CHRISTUS est solus noster Redemptor. (tor,
E. CHRISTUS est solus noster mediator.

XXXIII. Exceptivus est, qui habet propositiones exceptivas, ut: *Si omne Ens præter DEUM est dependens, sequitur quod non nisi unum Ens sit independens. Sed omne Ens præter DEUM est dependens. E. sequitur, quod non nisi unum Ens sit independens.*

XXIV. Reduplicativus est, qui habet propositiones reduplicativas, ut:

Omnis homo secundum animam est immortalis.

Omnis homo secundum corpus est mortalis.

E. Quidam qui est mortalis secundum corpus, est immortalis secundum animam.

XXV. Comparativus est, qui constat ex propositionibus comparativis, ut:

Petrus est doctior Paulo.

Petrus est doctior Johanne.

E. Quidam qui est doctior Johanne, doctior est Paulo.

XXVI. Documenta generalia de Syllogismis exponibilibus nunc subjungenda sunt.

XXVII. 1. Doc: In examine horum Syllogismorum particulæ exponibiles referendæ sunt ad prædicatum, quod probari potest. 1. ex conyersione. 2. ex syllogismis legitimis. 3. ex syllogismis vitiosis. & 4. ex communi Logicorum regula, quæ ita habet: Quicquid dicit rationem in hærentiæ prædicati ad Subjectum suum, illud pertinet ad prædicatum, adeoq; iisdem rationibus quibus probari solet particulas modales referri debere ad prædicatum, probatur etiam hæc sententia, quæ particulas exponibiles ad prædicatum referendas esse dicit. Exempla hujus rei, si petita à me fuerint, proponam in conflictu.

XXVIII. Objiciunt aliàs in nos hæc contemnere situm: Nam exclusivæ

exclusivæ propositiones sapissimè ita proponuntur. ut Solus homo est rationalis. Solus leo est rugibilis, in quibus exemplis particule exponibiles pertinere videntur ad Subjectum, Verum Resp. Subjectum & id quod ad Subjectum pertinet, ut & prædicatum, & id, quod ad prædicatum refertur, non semper ex situ esse æstimandum. Nam sæpe fit trajectio terminorum: Sicuti etiam aliis Exemplis id demonstrari potest, utpote hisce: Per accidens homo peccavit: Omnino fortissimè pugnavit Alexander Magnus.

2. Objectionis loco dicunt, nos in Grammaticam impingere, idque probant ex hac ratione: quia sæpe Subjectum propositionis exponibilis est generis Masculini, prædicatum verò est generis alius, ut: *Solus homo est animal rationale*. Hic Subjectum, uti cuiusvis, qui vel primoribus labiis Grammatices rudimenta delibaverit, est generis Masculini, prædicatum verò generis Neutrius. Si referri debeat particula solus ad prædicatum, in Grammaticam peccare videmur, quia particula solus est generis Masculini, prædicatum verò est generis Neutrius. Resp. 1. hic fieri trajectionem particule exponibilis. 2. per Instantiam, ut: Verbum caro factum est, ubi vox, *caro*, quæ est generis foeminiini pertinet ad prædicatum, sicuti patet ex conversione, prædicatum autem est generis Neutrius, nec tamen impingitur in Grammaticam. Quod etiam pueris in Scholis est notum.

3. Obiectant illam divisionem inter exclusivas exclusi Subjecti & exclusivas exclusi prædicati, & dicunt exclusivas exclusi Subjecti propterea ita dici, quia particule exclusivæ in iisdem pertineant ad Subjectum, Sed quid hic responderi debeat ad hanc obiectiunculam, de hac re vide disput. 8. hujus colleg. Log. Thef. 68.

4. In medium etiam proferunt nonnullas propositiones, quibus hanc sententiam infringere conantur, sed frustra id tentant: Hujusmodi propositiones sunt: *Qui solus nos redemit, est noster Messias. Sola fides est res mortua. Petrus solus ambulat*. Resp. ad primam propositionem eandem non esse exponibilem, quia particula solus pertinet ad descriptionem Subjecti: Nam particula exponibilis tum facit propositionem exponibilem, quando cadit super copulam id est cum dicit, quâ ratione prædicatum Subjecto suo

B

conve-

conveniat. Sic etiam ad secundam propositionem responderi potest, particulam exponibilem pertinere ad descriptionem Subjecti dum exponitur ita: fides solitariè existens id est se non ostendens per opera, vel non habens opera bona, est res mortua, sicuti id nostri Theologi fusiùs ex sacris docent. Hinc faciliè dissolvitur hoc Sophisma, quod aliàs proponitur:

Sola fides justificat.

Sola fides est res mortua.

E. res mortua justificat.

Quatuor enim termini in hoc syllogismo sunt. Ambiguitas enim est in voce *fides*; In majori enim sumitur pro tali fide, quæ habeat bona opera. in minore verò pro fide destituta bonis operibus, & sic duo sunt termini. 3. est justificare. 4. est esse rem mortuam.

Ad tertiam propositionem respondemus, eam esse ambiguum, & posse intelligi vel ita: *Petrus solitariè existens ambulat*; & ita libenter concedimus, particulam *solus* pertinere ad descriptionem Subjecti, sed tunc monendum est, eandem non esse exponibilem, vel ita exponi posse, ut particula *Solus* ad prædicatum pertineat, atq; sic in sententiam nostram abit.

XXIX. 2. Doc. Horum Syllogismorum judicium logicum etiam ferri potest ex eorum expositione, ut e. g.

Omne rudibile vivit.

Solus Asinus est rudibilis.

E. solus asinus vivit.

Exponitur autem hic syllogismus per duos alios, ut:

Omne rudibile vivit.

Asinus est rudibilis.

E. Asinus vivit.

Item:

Omne rudibile vivit.

Quidquid non est asinus, non est rudibile.

E. Quidquid non est asinus, non vivit.

Respondent aliàs secundum communio rem opinionem, minorem

in Syllogismo exponibili modo; adducto esse virtute negantem, sed quid de hac responsione sentiendum, dicam in conflictu.

XXX. 3. Doc. Etiam hi syllogismi juxta regulas generales & speciales syllogisticæ & formalis consequentiæ traditas in disputatione præcedenti examinari debent.

XXXI. 4. Doc. Nullus discursus in quo aliquis terminorum semel absolute, semel cum particula aliqua exponibili ponitur, est bonus informa. Ratio quia aliàs plures quàm tres termini in eo erunt, ut:

Quod est in mea domo, est in oppido.

Unicus fons est in mea domo.

E. Unicus fons est in oppido.

Item:

Qui propria virtute ascendit ad caelos & penetravit omnes caelos, est homo.

Solus CHRISTUS ascendit ad caelos propria virtute & penetravit omnes caelos.

E. Solus CHRISTUS est homo.

XXXII. 5. Doc. Cujusque termini particula exponibilis ibi est repetenda, ubi ipse repetitur terminus, cui apposita erat. Sic contra documentum hoc peccat hic discursus, utpote:

Nullus peccator quia peccator exauditur à DEO.

Petrus fuit peccator.

E. Petrus non fuit exauditus à DEO.

Sic hic in majore prædicato apponitur limitatio, quæ erat repetenda in conclusione, quia ibi idem repetitur terminus; Hæc E. inferenda erat conclusio, E. Petrus quia peccator non fuit exauditus à DEO; nisi enim sic concludatur, minus erit in conclusione, quàm erat in præmissis, quod est vitium formæ bonæ.

XXXIII. 6. Docum. Nullus discursus in quo semel tantum ponitur particula exponibilis, est bonus & legitimus in forma, ut:

B 2

Nullum

Nullum animal quâ dormit, vigilat.

Omnis homo est animal,

E. Nullus homo vigilat.

XXXIV. 7. Doc. In specie de limitativa propositione observandum est hoc, videlicet, quod minor non sit limitanda, nisi limitata prius fuerit major. Ratio quia aliàs plures quàm tres terminerunt in Syllogismo, ut e.g.

Omnis Pater est à DEO. Eph. 3. 15.

Diabolus quâ mendax est Pater.

E. Diabolus quâ mendax est à DEO. Johan. 8, 45.

Hæc de Syllogismo exponibili dicta sufficiant, institutum & ordo noster requirit, ut aliquid dicam.

De

SYLLOGISMO COMPOSITO.

XXXV. Syllogismus compositus est, cum tota quæstio disponitur cum medio termino in majore propositione, ut:

Si homo sentit, est animal.

Sed homo sentit,

E. est animal.

Hic Syllogismus est compositus, quia tota quæstio (*homo est animal.*) disponitur cum medio termino (*sentire*) in majore propositione. Hæc ratione distinguitur à Syllogismo simplici, in quo tota quæstio non disponitur cum medio termino in majore propositione, sed unus terminus cum medio in majore, alter in minore cum medio coordinatur. Hinc hos Syllogismos judicamus esse simplices, non compositos:

Si dies est, Sol ortus est,

Si meridies est, dies est,

E. Si meridies est, Sol ortus est.

Item:

Si Socrates est virtute præditus, est laude dignus.

Si autem est justus, est virtute præditus,

E. Si est justus, est laude dignus. vide Scheibl. in tract.

Syllog. cap. 5. in comment. tit. 2.

XXXVI.

XXXVI Syllogismus compositus est vel disjunctivus, vel copulativus, vel conditionalis.

XXXVII. Disjunctivus est, cujus propositio major est disjunctiva.

XXXVIII. In disjunctivis syllogismis rectè procedimus à remotione unius ad positionem alterius, & à positione unius ad remotionem alterius: Itaque in disjunctivis syllogismis utrumque non potest poni, nec utrumque debet removeri, sed vel unum debet poni, & alterum removeri, vel unum debet removeri, & alterum poni. Sic bene concludunt hi disjunctivi Syllogismi:

Aut dies est aut nox est.

Sed est dies

E. Nox non est.

Vel:

Aut dies est aut nox est.

Sed dies non est.

E. Nox est.

Malè verò conclusionem inferunt hi:

Aut tu rectè respondisti, aut non rectè respondisti.

Sed tu rectè respondisti.

E. Non rectè respondisti.

Item:

Aut tu Johannes virtuosus es, aut non es virtuosus.

At tu Johannes es virtuosus.

E. Non es virtuosus.

Fallunt hi syllogismi propterea, quia utrumque in iis ponitur.

XXXIX. Notandum hic est. 1. quid sit ponere, quid tollere vel removere. Ponere est alteram partem propositionis repetere in assumptione, sicuti erat posita in majore propositione. Tollere verò seu removere est idem quod contradicere. 2. Observeturetiam, in Syllogismis hujus modi aliquando coacervari plura membra, & tunc 1.posito uno, remouentur cætera per conjunctionem copulativam ut Physica aut est Sapiencia, aut Intelligentia, aut scientia, aut prudentia, aut ars. Sed est scientia. Ergo neq; est sapientia,

B 3:

neq;

neq; intelligentia, neq; prudentia, neq; ars. aut 2. unum remove-
tur, & cætera (quæ supersunt) ponuntur per disjunctionem. ut:
Aut hæc aqua est calida, aut frigida, aut tepida. At non est tepi-
da. E. est vel frigida, vel calida. vel 3. removentur plura, & po-
nitur unum, ut: Aut infans est virtuosus aut vitiosus, aut nul-
lius est generis. Sed infans neq; est virtuosus neq; vitiosus. E. est
nullius generis.

XL. Modi horum syllogismorum sunt duo: Primus est, qui
ponit unum, & alterum tollit. Secundus est, qui tollit unum,
& alterum ponit. Exempla horum modorum. *vid. in thesi præ-
cedenti 38. posita.*

XLI. Duæ hæ regulæ in disjunctivis Syllogismis probè no-
tandæ sunt:

1. In propositione disjuncti debet esse sufficiens enumeratio
membrorum, Hinc vitiosè concludi videtur hic syllogismus:
Hæc res aut est cervus aut est homo. Sed non cervus. E. est ho-
mo. Item Hoc corpus aut est nigrum aut est album. Sed non
est nigrum. E. est album.

2. Membra propositionis disjuncti non debent esse subordi-
nata, sed opposita. Vitiosa itaq; est hæc ratiocinatio. Aut à
DEO habemus vitam, aut à parentibus. Sed habemus à paren-
tibus. E. non à DEO. Quia membra in hujus disjuncti pro-
positione non sunt opposita, sed subordinata. Tantum de Syllo-
gismo disjunctivo.

XLII. Syllogismus copulativus est, cujus major propositio
itemq; conclusio sunt negatæ, assumptio verò est affirmata. ut.

Non & Petrus est homo, & brutum.

Sed Petrus est homo.

E. Petrus non est brutum.

Non Maria & lapis est & animal.

At Maria est animal.

E. non est lapis.

XLIII. Syllogismi copulativi affirmativi non dantur, ut

Aristo.

Aristoteles est Philosophus, & bonus.

Sed Aristoteles est Philosophus.

E. est bonus.

Pessimus est hic Syllogismus copulativus, quia est affirmans.

XLIV. Notetur negationem copulativam æquipollere disjunctioni, ut: hæc negativa copulativa. *Non & dies est & nox est,* æquipollet disjunctivæ huic propositioni. *Aut dies est aut nox est.* Assumō. *Sed dies est. E. nox non est: vel, sed nox est. E. dies non est.*

XLV. Syllogismus conditionalis est, cujus major est conditionalis. ut:

Si Petrus est rationalis est homo.

Sed Petrus est rationalis.

E. est homo.

XLVI. Hujus Syllogismi duæ sunt figuræ. 1. est quæ procedit à positione antecedentis ad positionem consequentis. 2. est quæ procedit à remotione consequentis ad remotionem antecedentis non contra.

XLVII. Utriusq; figuræ sunt quatuor modi. 1. quando utraq; pars propositionis est affirmata. 2. quando utraq; pars propositionis est negata. 3. quando prior pars propositionis est affirmata, altera negata. 4. quando prior pars propositionis est negata, posterior affirmata.

XLVIII. Hic probè notandum est etiam, quod supra dictum *thesi 39.* quid sit ponere, quid removeere vel tollere, aliàs facile vitiosus fiet Syllogismus, ut: *Si omne animal est irrationale, etiam omnis homo est irrationalis. Atq; nullus homo est irrationalis. E. nullum animal est irrationale.* Vitium hujus Syllogismi inde resultat, quia non rectè tollitur consequens & antecedens. Remotio enim debebat fieri per contradictoriam, non per contrariam propositionem hoc modo: *At quidam homo non est irrationalis. E. Quoddam animal non est irrationale.*

XLIX. Notetur etiam interdum brevitatis gratiâ ita assumi & concludi: *Sed verum est prius, E. & posterius: Posterius non est E. nec prius, vel posterius est absurdum E. & prius.* Tantum de Syllogismo composito, pergo ad clausulam disputationis hujus.

De

De
IMPERFECTIS ARGUMENTANDI FORMIS.

L. Argumentationes imperfectæ sunt Enthymema, Exemplum, inductio, Dilemma, Sorites, Prosyllogismus & Syllogismus inversus.

LI. Enthymema est syllogismus imperfectus, cujus aliqua propositio deest vel major vel minor. Dicitur autem sic Syllogismus imperfectus, non quoad mentalem conceptionem, sed vocalem expressionem. Nam quoad mentalem conceptum perfectus est. Hinc etiam nomen habet à verbo ἐνθυμημα, animo concipio vel secundum vim vocis aliquid in animo habeo, quia una propositio retinetur in mente, & altera ore profertur & ita concluditur.

LII Enthymema est vel Syllogismi simplicis vel compositi, Enthymema syllogismi simplicis est, quando alteruter terminus consequentis in antecedente apparet. Compositi est, quando neuter terminus consequentis in antecedente est.

LIII. In Enthymemate syllogismi compositi semper deficit propositio, nunquam assumptio.

LIV. Queritur autem hic, quomodo reductio fieri debeat. Resp. propositionem deficientem in antecedente substitui debere, ubi notetur, assumptionem deficere, si Subjectum conclusionis non apparet in antecedente, propositionem verò majorem deesse, si predicatum conclusionis non sit in antecedente.

LV. Sub Enthymemate continetur Exemplum. Exemplum autem est Syllogismus imperfectus inferens ex uno singulari alterum propter aliquam similitudinem. ut Abraham justificatus est fide. E. & tu justificaberis fide.

LVI. Fundamentum argumentationis ab uno Exemplo singulari ad aliud singulare consistit in similitudine, quia similia eadem est ratio.

LVII. Inductio est Syllogismus imperfectus, in quo ex collectione singularium inferitur universale. Sed observetur hic per singulare non tantum intelligi individuum quid, sed etiam minus universale.

LVIII. Inductionis fundamentum est, quod individua omnia aequipollent speciei, & species omnes aequipollent generi.

LIX. Inductio debet enumerare omnia membra vel explicitè vel implicitè.

LX. Reductionis modus patebit ex uno exemplo: Vt *Vinum Rhenanum calefacit: Vinum Malvaticum calefacit: Vinum Hispanicum calefacit, nec datur dissimile exemplum.* E. *Omne vinum calefacit.* Inductio hæc reducitur ad perfectum Syllogismum ita.

Quodcumq; dicitur de vino Rhenano, Malvatico, Hispanico &c: illud etiam de omni vino dicitur.

Sed non calefacere dicitur de vino Rhenano, Malvatico Hispanico, &c.

E. Non calefacere dicitur etiam de omni vino.

LXI. Dilemma est Syllogismus disjunctivus mixtus, utramq; partem minoris probans, ut utrinq; petat feriatq; adversarium.

LXII. Sorites est argumentatio composita, in qua prædicatum primæ propositionis fit Subjectum in secunda, secunda in tertia, & ita porrò, donec tandem ultimum prædicatum cum Subjecto primo concludatur.

LXIII. Prosyllogismus est principalis Syllogismi illustratio vel probatio e. g.

Quicquid est commune cum bestiis, non est summum bonum, quia summum bonum est proprium hominum.

Voluptas est communis cum bestiis, quia voluptas est affectio corporis sensitivi. Bestia verò itidem habent appetitum sensitivum.

E. Voluptas non est summum bonum.

LXIV. Syllogismus inversus est, in qua ordo naturalis propositionum est mutatus: ut e. g.

Quicquid est Spiritus, in Spiritu est colendum;

E. & DEUS est in Spiritu colendus, quia DEUS est Spiritus.

C

Addita-

Additamenta ad materiam disputationis

1. De Sorite notentur hi canones, i. quod præmissæ illius semper debeant esse duabus plures. Hiac sorites non est, sed Syllogismus inversus, cum duæ solùm sunt præmissæ, ut e. g.

Homo est est animal.

Animal est substantia.

E. homo est substantia.

Si fiat hic præmissarum transpositio, Syllogismus erit directus

2. Præmissæ in sorite debent esse subordinatæ; intelligitur autem hic cum primis subordinatio generum & specierum: Fiunt tamen etiam soritæ ex subordinatis finibus, effectis & conditionibus aliis.

3. Præmissæ in sorite debent esse affirmatæ: Aliàs si secus fiat, Sophismata oriuntur ut e. g.

Homo est animal.

Animal non est lapis.

Lapis est inanimatus.

E. Homo est inanimatus.

Excipitur tamen ab hac regula hic sorites, qui solùm ultimam præmissam habet negatam, ut:

Homo est animal.

A animal est corpus.

Corpus est substantia

Substantia non est accidens.

E. Homo non est accidens.

Pertinet hinc syllogismus Rom 8.

Afflictio parit patientiam.

Patientia experientiam.

Experientia Spem.

Spes non confundit.

E. Afflictio non confundit.

4. Præmissæ in sorite debent esse per se non per accidens. Aliàs mala hinc oriuntur consequentia, ut:

Ex ebrietate oriuntur mali mores.

Ex malis moribus bona leges.

Ex bonis legibus Salus Reipublicæ.

E. ex ebrietate oritur salus Reipublicæ.

50 In forite præmissæ debent esse universales, non particula-
res. Alias eo *λογιστά* erit, ut:

Omni homo est animal.

Omne animal est animatum.

Quoddam animatum caret sensu.

E. *Quidam homo caret sensu.*

Vide Scheibl. in tract: *sylogist* cap. 13. de *sylogis*: Crip: tit. X. de *forite*

II. Quæritur, quomodo forites reducat ad Syllogismum di-
rectum, & perfectum. Resp. secundam præmissam collocari loco
majoris, primam loco minoris, & ita fieri conclusionem, & ter-
tiam præmissam poni loco majoris, secundam loco minoris &
ita concludi, atq; ita deinceps, siquæ præmissæ adhuc adsint, per-
gendum erit, ut e. g.

Homo est animal. Animal est sentiens.

Sentiens est vivum. Vivum habet animam.

E. *Homo habet animam.*

Resolvitur in simplices syllogismos ita: Primus est:

Omne animal est sentiens.

Omnis homo est animal.

E. *Omnis homo est sentiens.*

Omne sentiens est vivum.

Omne animal est sentiens.

E. *Omne animal est vivum.*

Omne vivum habet animam.

Omnis sentiens est vivum.

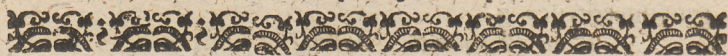
E. *Omne sentiens habet animam.*

In forite igitur tot sunt syllogismi potentia, quot sunt præmissæ,
unicâ exceptâ sicuti ex præcedenti reductione apparet. Alium
etiam reducendi modum vide in *manual. Log: Sibarfi p. 203. item*
apud Scheibl: in tract: sylogist. cit:

III. Quæritur, an forites sit bonus Syllogismus? Resp. nega-
tivam tenere & defendere Fortunatum Crellium. Verum hæc
sententia admitti nec potest, nec debet, quia I. foritæ fundamen-
tum, quo nititur, est firmum & stabile. Fundamentum autem
foritæ consecutionis consistit in regula illa, quam habet *Aristo-
teles 1. categ. c. 3. & 2. post. 13. Quicquid essentiali prædicatio-*

ne dicitur de prædicato, id etiam dicitur de subjecto. Partim etiam sorites judicari & æstimari debet ex necessaria coherencia causarum proximarum & remotarum, item causarum, & effectorum per se. 2. Hi syllogismi soritici possunt reduci ad simplices syllogismos. Reductio autem supponit formalem consequentiam in Syllogismo reducibili, ut Zabarella docet *de 4 fig. c. 7.* Soriticum itaq; syllogismum bonum esse concludimus.

IV. De dilemmate non immeritò quaeritur, quando fiat in effectax, ubi responderi potest, tunc id fieri 1. si propositio non sit ex immediatis & contrariis, 2. si non rectè subsumatur, & proberur, utraq; pars, sicut utraq; vel alterutra pars admitti possit ab adversario. & 3. si dilemma retorqueri queat in ponentem.



Corollaria alia.

1. *An anima sit tota in toto corpore, & in qualibet parte corporis Resp. affirm.*
2. *An præscientia DEI tollat rerum contingentiam Resp. neg.*





Ηρακλῆς μάλα δεινὸς ἀνὴρ ρητὸς τε κλυτὸς τε
(ἠσιόδα Μῆσση ὀπίης κλείουσι αἰοδῆς
ὥσπερ ἑρεύουσαι μελλίρρυται χεύματα Φαντῆ)
χερσὶ γε μὲν σάκῃ εἶχε πανάολον ἔδὲ τις αὐτὸν
ἔτ' ἔρρηξε βαλιόν, ἔτ' ἔθλασε θαύμα ἰδέσθαι.
Τῆσπ, φίλον κέρα, λαθευδῆς περ ἀπιδέσσι φυλάξασθαι
φράσσουμενον, μὴ οἶδα ἀνοίγων ἀνθερεῖονα,
Τοῖον ἔπῃ ΛΟΩΙΚῆΣ περὶ ξυνάουμι ἐνί πῶν
ἦ ῥά νο ἠρακλῆς σάκῃ αὐτῆ; ἔμμεναι ἔτω
ψεύδῃ ἀληθείας ἀτρεκέως φίλῃ ἄφιλῃ ἀγνῆς
ἀτρεκέως σάκῃ ἐστὶ, ὅτε σκολιόφρονι βελῆ
ἀιμύλα κωλίλων ἀπαλήνορα μῦθον ἰάλλει
ψευδολογεῖν ἀνδρῶν δολέειν γέννημα σφιασῶν
λυσιδόλον σάκῃ ἐστὶ, κῆμ ἔδὲ τις αὐτὸ
ἔθλασε, ἔτ' ἔρρηξε βαλῶν πολυκαμπεῖ μῦθῳ
ἔν σὲ Ἰωάννης, ὄν ἰσῳ κῆμ ἀμεμφεῖ δεσμῶ
ἀρθμὸς ὁμοωφροσύνης ἀλύτισε ἦδη ὀχῆι,
ἀρράγῃ Φιλίης τ' ὀσίω σφρηγίσαιτο δεσμῶ
ἔν σὲ ἐπαίνεομαι, ὅτ' ἀρῆς ἀλητῆρα σίδηρον
θῆκω ἀμφ' ὤμοισι σάκῃ τε παναίολον εἶλες
τῶν λογικῆν γε δόλοιο λαθευδῆσθῳ γοιο δόληρα,
ἔν σὲ ἐγὼ χαίρω, σὺ πῶνον Μῆσσησι τε θῆκη
κῆμ λοιπὸν σπευσας. ἔνθυμοσύνη γὰρ ἀρίστη
θηντοῖς ἀνθρώποις, κακοθυμοσύνη δὲ κακίστη.

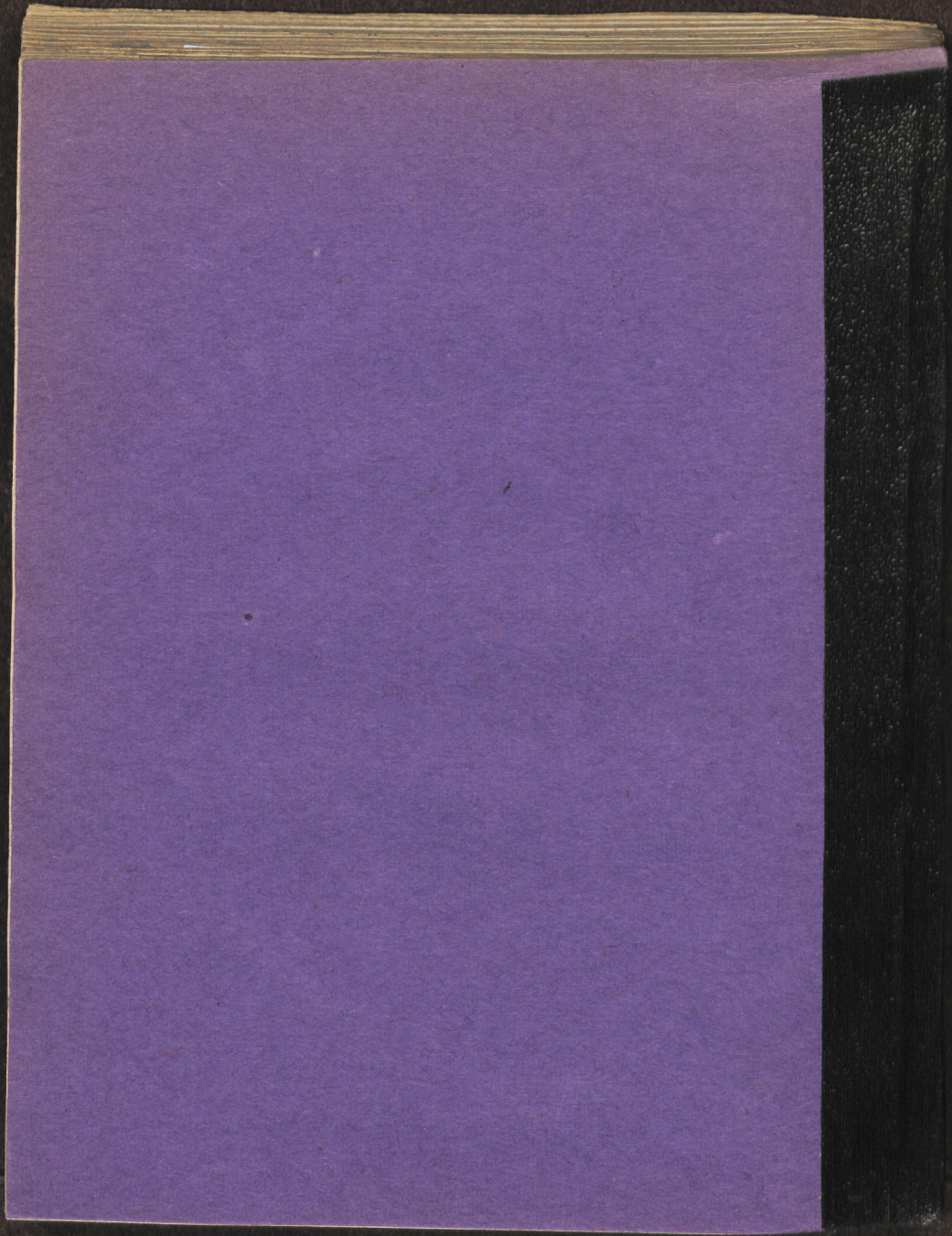
*In gratiam Domini Respondentis
adposuit*

ANDREAS TUXEN,
Bredtstad. Holsat.

ΜίνωⓄ λέγεται (ητήτυμⓄ εἰπέλε Φήμη)
 Δῶμα δολορράφειαν μεσὴν σκολιῶν τε πορείων
 Πᾶς ἄσπις πάντας λιποφέγγει σύνδουμⓄ ὄρφην
 Ποσσί χαρλιζόμενοι σφαλερῶς εἰσηῆτε πορείας
 ΝόστμⓄ ἔωπε ἤλθεν ὀπισθοπορείαι πεδίλοις.
 Αἰγίδης δὲ μόνⓄ τὴν μέριμνα χερσὶ πιέζων
 ἤλθεν ἐσὼ ἐχέφρων καὶ ὑπέρταⓄ αὐδὴς ἰκάνει.
 Οὕτως εἰς ἀλλὰς εἰ μὴ ΛΟΓΙΚΗ σε ἀγωγῆ
 Γνώσῃς, εἰς ἀπατων ποικίλιν ῥύψει σὲ ἴελασσαν,
 Τὴν τε ἀλήθειαν σὶ ἔξέμις ἐστὶν ἐρευνᾶν.
 Αὕτη ἀνδρομέης κρηδία λιποφέγγεα σμήχει
 ὄρφην, ἀκροφανῆς ὡσπερ σκολίεσσιν ὀμίχλην,
 ΦέγγⓄ ἀπειρέσιον χίλιε ροδοπήχυνⓄ ἡσὺς
 ἌξιⓄ ἔν, ὅστις πάντη σπαράζει ἐπάνε.
 ἌξιⓄ ἔν σὺ Ἰωάννης Φιλε Φιλταῖ ἐπάνε
 εἰς, ὅπ σὶ αὕτη μελέτη πέλεν αἰεῖ.
 Συγαίρω σὶ: Θαρσήεις, ἀνάβηθι κἀθεδραν,
 Καίγε ἀουλήταισιν ὑπὸ πρῶπιδεσσι Φυλάσσων
 Σπύσσον ἐτήτυμῆν εἰπεῖν, τε σφίσματα λύειν.

CHRISTIANUS LUDOLPHI,
 Tinningstadio-Holsatus.





XL. *Demonstratio quæ fit à causa remota* e-
 clusionem negativam, nunquam affirmativam
 remotâ, non necessariò ponitur effectus, subla-
 motâ, tollitur effectus. Unde syllogismi dem-
 remotâ sunt in *secunda figura* in modo *Camest*
quid respirat, habet animam sensitivam, Lapis
sensitivam. E. lapis non respirat. In hac demo-
 sensitiva est causa remota respirationis, non pr-
 sitâ animâ sensitivâ, non ponitur respiratio, p-
 sensitivam habent, non tamen respirant. Pu-
 proxima respirationis. Exinde perspicuum est,
 sa, e. g. *animâ sensitivâ* non posse procedere a-
 ctum, respirationem. Negative tamen opti-
 quentia, Sublatâ enim causâ remotâ, effectus
 monstratio à causa remotâ habet aliquam conve-
 monstracione absolutè ita dicta, quia utraq; e-
 ficit ab ea 1. quia non est causa proxima, per
 a. quia propositiones non sunt immediatæ. De
 effectu longè est perfectior illâ, quæ est à causa
 demonstracione ab effectu propositiones imm-
 non contingit in demonstracione à causa rem-
 quata causa est, neque propositiones immediatæ.

XL. Sed dicat fortassis aliquis hanc divisi-
 tionis non esse immediatam, sed dari alia gen-
 erum idq; probet objiciendo. 1. Averrois opinio
 genera demonstracionum, aliam *τὴν ὄν*, aliam
 niq; quâ demonstratur *τὸ ὄν & δῖόν* simul. In
com. 95. & in epist. cap. de demonstracione & lib. 2
 alibi Resp. Objicienti hoc dubium, non esse
 monstracionem aliam *propter quid tantum*, aliam
simul. Nam omnis demonstratio *δῖόν* involvit

2. Objiciunt & alij hoc modo: Si datur dem-
 ad effectum, & vicissim ab effectu ad causam,
 monstratio ab effectu ad effectum alium nec
 Ratio, quia propter necessariam effectuum con-

C

